

สภาพและปัญหาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา
ตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
The Conditions and Problems in Application of the Philosophy of Sufficiency
Economy in the Schools according to the Opinions of the Teachers in the
Schools Attached to Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1

นิพนธ์ ผูกพันธ์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญรัมย์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะ สภาพและปัญหาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้าราชการครู จำนวน 288 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ของ Krejcie and Morgan ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ด้านส่งเสริม สนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียน ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ด้านส่งเสริมการกระจายอำนาจ ระดับการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การขยายโอกาสการศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรวมไม่แตกต่างกันในรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ และ 2) การส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีมากกว่า ส่วนอีก 3 ข้อไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะสภาพและปัญหานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า 3.1) มีปัญหาขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ โดยขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม

จากเงินอุดหนุนรายหัว 3.2) ควรมีการนิเทศอย่างจริงจัง เพื่อที่จะทำให้โครงการเกิดความต่อเนื่อง 3.3) ต้องการครูที่มีความรู้ด้านการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์มาสอนในรายวิชาเกี่ยวข้อง 3.4) ต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งด้านงบประมาณและวิชาการ 3.5) ควรจัดอบรมการสอนแบบบูรณาการ เพื่อที่จะเชื่อมโยงไปยังกลุ่มสาระอื่นๆ 3.6) ควรส่งเสริมความรู้เรื่องดินและการตลาดเพื่อต่อยอดความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : สภาพและปัญหา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of the research were to study and compare the conditions and problems in applying the philosophy of sufficiency economy in the schools according to the opinions of the teachers in the schools attached to Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1, and to examine the recommendations on the conditions and problems regarding the application of the philosophy of sufficiency economy in the schools as viewed by the teachers under study.

The samples were 288 teachers obtained by a simple random sampling. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with a confidence value equivalent to .97 divided

into five parts: promotion and inculcation of virtues, educational opportunity expansion, educational quality elevation, information technology for learning and administration, and promotion of decentralization. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows:

1. As regards the conditions and problems in application of the philosophy of sufficiency economy in the schools attached to Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1 as viewed by the school administrators and the teachers responsible for the project, it was found that implementation was moderate. The aspect with a maximum value was the educational opportunity for the population with learning age. Secondary were promotion and encouragement of the virtues according to the philosophy of sufficiency economy, elevation of the educational quality to the national educational standard, and use of information technology for learning and administration. The aspect with a minimum value was promotion of decentralization in all sections and strength of educational management.

2. As for a comparison of the conditions and problems of application of the philosophy of sufficiency economy

in the schools as viewed by the administrators and the teachers responsible for the project, it was found that there was no difference. Considering the individual aspects, there was difference with a statistical significance of .05 in respect of use of the information technology for learning and management and promotion and encouragement of participation from all parties concerned. No difference was found in three remaining aspects.

3. Concerning the recommendations on the conditions and problems in application of the philosophy of sufficiency economy in the schools attached to Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1 according to the opinion of the school administrators and the teachers, it was found that 3.1) the budget for the operation was insufficient; thus, more budget was required. 3.2) Supervision should be consistently carried out. 3.3) It was necessary for the teachers to be equipped with additional knowledge to be applied in the classroom. 3.4) Cooperation from other agencies were needed. 3.5) Integrated training should be organized to be linked to other units. 3.6) Knowledge on soil and marketing was essential for daily life.

Keywords : Conditions and Problems, Sufficiency Economy

บทนำ

นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อปีพุทธศักราช 2489 เป็นต้นมา ปวงชนชาวไทยและชาวโลกต่างก็ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติอยู่โดยตลอด พระราชกรณียกิจที่เด่นที่สุดที่ชาวไทยทั่วประเทศน้อมรำลึกใส่เกล้า ใส่กระหม่อมอยู่เสมอ คือ พระองค์ทรงมีความห่วงใยในพสกนิกรของพระองค์ เป็นอย่างยิ่งทรงถือว่าทุกข์ของราษฎรคือทุกข์ของพระองค์ และทรงสนพระราชหฤทัยในการที่จะพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนคนไทยมีชีวิตที่ดีขึ้นมาโดยตลอด พระองค์เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน และเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมพสกนิกรของพระองค์ทั่วราชอาณาจักรเสมอมา พระองค์ได้ทรงประสบกับสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศในภูมิภาคต่างๆ และทอดพระเนตรความทุกข์ยาก แค้นเคืองตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วประเทศด้วยพระองค์เอง ทรงตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นอย่างถ่องแท้ และได้ทรงมีพระราชดำริ ริเริ่มโครงการต่างๆ มากกว่าสามพันโครงการ เพื่อแก้ปัญหาเพื่อบรรเทาปัญหา และเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นที่ประจักษ์ว่า พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาอย่างแท้จริง ทรงมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อคนยากจนให้พอมีพอกินไม่อดอยาก และสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างแท้จริง (เปรม ติณสูลานนท์ 2542 : บทนำ และอำพล เสนาณรงค์ 2542 : 50) แต่เนื่องด้วยทฤษฎีนี้มีแนวคิดอันเป็นแก่นสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์แฝงอยู่จำนวนมาก ทฤษฎีนี้จึงมีศักยภาพที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาการแขนง

อื่นๆ นอกจากเรื่องเกษตรกรรมได้ และชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 12) กล่าวว่า ทฤษฎีใหม่เป็นหลักและวิธีคิดที่ก่อให้เกิดการพลิกสถานการณ์เก่าที่ซ้ำรอยเดิมโดยไม่มีทางออกแทนที่จะมุ่งสู่เศรษฐกิจเพื่อการส่งออก การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาเป้าหมายหลักที่สามารถคงอยู่ตลอดไปเคียงคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเป้าหมายอื่นๆ ได้

จนมาถึงรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้วางนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตด้านการศึกษากำหนดปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาครูพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัยพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง (สุรพล วิริยะบรรเจิด 2551 : 21) โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำผลผลิตจำนวน 5 ผลผลิต ได้แก่

ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท และผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ และเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยกำกับประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษา ซึ่งในปีงบประมาณ 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัดให้มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด (นโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2551 : 2)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสภาพและปัญหาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ดำเนินงานการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 252 โรงเรียน จำนวนข้าราชการครู 756 คน ซึ่งแบ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 252 คน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ 504 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ดำเนินการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

ปีการศึกษา 2554 จำนวน 252 โรงเรียน จำนวนข้าราชการครู 756 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนทำการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้จำนวน 96 คน
2. ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่โรงเรียนละ 1 คน แล้วมาทำการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 192 คน

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้ยุทธศาสตร์การนำทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก คือ 1. ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. การขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียน 3. การยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ 4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ 5. ส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยเป็นเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะข้อคำถาม

แบบตรวจสอบรายการและปลายปิด ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีลักษณะข้อคำถามปลายเปิดที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงไปทดสอบใช้จำนวน 7 โรงเรียน ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของ Cronbach (Cronbach Alpha Procedure) ได้ค่า .95 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป แบบสอบถามมีจำนวน 45 ข้อ และให้ผู้เลือกตอบตอบได้เพียงข้อเดียว ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาทั้ง 5 กลยุทธ์ มีข้อคำถามให้เลือกเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ตอนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง อายุราชการ หรืออายุการทำงาน ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ระหว่างตำแหน่ง และอายุราชการหรืออายุการทำงาน โดยใช้ค่า t (t -test) และการทดสอบค่า F (F -test) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นชาย (ร้อยละ 75.35) อายุ 41–50 ปี (ร้อยละ 53.82) อายุราชการ มากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 50) และมีวุฒิปริญญาตรี (ร้อยละ 75.35) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียน ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาคือ การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.68$) การยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ ($\bar{X} = 3.55$) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.12$)

2. สภาพและปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุบลราชธานีเขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการโดยรวม ไม่แตกต่างกันในราย พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ เรื่องการส่งเสริมการกระจายอำนาจระดับการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีมากกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการ ส่วนอีก 3 ข้อ ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 52 คน จากทั้งหมด 288 คน คิดเป็นร้อยละ 18.05 ผู้วิจัยได้นำคำตอบมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงหาความถี่ และเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 7 ลำดับต่อไปนี้ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ 22 ราย โดยผู้กรอกแบบสอบถามขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนรายหัว ผู้กรอกแบบสอบถามเสนอแนะ ควรมีการนิเทศอย่างจริงจังเพื่อที่จะทำให้โครงการเกิดความต่อเนื่อง 9 ราย ผู้กรอกแบบสอบถามมีความต้องการครูที่มีความรู้ด้านการเกี่ยวข้องกับ การเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์มาสอนในรายวิชาเกี่ยวข้อง 7 ราย ผู้กรอกแบบสอบถาม ต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งด้านงบประมาณและวิชาการ 5 ราย เห็นควรจัดอบรมการสอนแบบบูรณาการเพื่อที่จะเชื่อมโยงไปยังกลุ่มสาระอื่นๆ 3 ราย เห็นควรส่งเสริมความรู้เรื่องดินและการตลาด เพื่อต่อยอดความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2 ราย

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยสภาพและปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีประเด็นที่สำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์เขตการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 โรงเรียนต่างๆ ได้จัดมีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ตามความสามารถ และทักษะต่างๆ ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ ในลักษณะองค์รวม จนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เนื่องจากการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกับชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมศักดิ์ ลาดี (2543 : 77) ที่ศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าโดยภาพรวม โรงเรียนดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี (2543 : 62-63) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ

ประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการเตรียมการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการกำกับ ติดตาม และประเมินผลความต้องการที่สำคัญในการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการนี้ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การบูรณาการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงกับรายวิชาต่างๆ และการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสามารถนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา จุลเสวก (2550 : บทคัดย่อ) การวิจัยการติดตามประเมินผลการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 ปีการศึกษา 2550 พบว่า สถานศึกษามีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ได้นำกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้มากที่สุด คือ ด้านที่ 1 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้บริหารและครูพบว่า กิจกรรม/โครงการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ 1) แบบอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน 2) แบบอย่างวิถีพอเพียง

หลักเลี้ยงความจน 3) อยู่แบบพอเพียงด้วยวิถีไทย (4) ตามรอยพ่ออย่างพอเพียง 5) คุณธรรมนำชีวิต สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายความว่า สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ที่ประสบความสำเร็จ เพราะผู้บริหารและครูได้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนและชุมชน สถานศึกษาเหล่านี้จึงได้รับการยอมรับในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับเขตตรวจราชการ

3. ข้อเสนอแนะสภาพและปัญหานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ ปัญหาที่มีมากที่สุดคือ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ รองลงมา คือ ควรมีการนิเทศอย่างจริงจัง ต้องการครูที่มีความรู้ด้านการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์มาสอนในรายวิชาเกี่ยวข้อง ต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งด้านงบประมาณและวิชาการ ควรจัดอบรมการสอนแบบบูรณาการ เพื่อที่จะเชื่อมโยงไปยังกลุ่มสาระอื่นๆ และควรส่งเสริมความรู้เรื่องดิน และการตลาด เพื่อต่อยอดความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันตามลำดับ ทั้งนี้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอจะส่งผลให้การดำเนินโครงการสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาศิริ จันทร์เสนา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรครบวงจร ตามแนวทฤษฎีใหม่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาวัตถุดิบ/ปัจจัยการผลิต คุณภาพของดินไม่เหมาะสมต่อการเกษตรขาดแคลนน้ำในการสนับสนุนโครงการ

เกษตร 2) ด้านบริหารจัดการโรงเรียนไม่สามารถจัดตั้งศูนย์สาธิตให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ชุมชน โรงเรียน ไม่สามารถนำครูและนักเรียนไปศึกษาดูงานเกษตรนอกพื้นที่ 3) ด้านบุคลากร โรงเรียนขาดครูผู้สอนด้านวิชาเกษตรโดยตรง 4) ด้านงบประมาณโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมสามัญศึกษาไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการเกษตรตามโครงการฯ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการให้เป็นระบบมีการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

1.2 ให้มีการนิเทศติดตามกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

1.3 ให้มีการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานโครงการและประสานงานกับหน่วยงานอื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิตที่ได้รับ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์การศึกษาระดับขวัญและกำลังใจของข้าราชการครูที่โอนย้ายไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สำเร็จอย่างสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้งประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม บุญรัมย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้เอาใจใส่ ให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแนะนำ และให้กำลังใจเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอย่างสูง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.อมรรัตน์ พันธงาม รองศาสตราจารย์ ดร.อศุภฤทธิ อุทัยรัตน์ อาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น นายพลชิน ปฐพี นายปิยะ อุทสิงห์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ตลอดจนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 96 โรงเรียน ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวก ตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลในการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดา คือ คุณพ่อคำม่วย-คุณแม่อ้วน ผูกพันธ์ และบูรพาจารย์ทุกท่านผู้ให้การศึกษาอบรม ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาศิริ จันทร์เสนา. การดำเนินงานโครงการเกษตรครบวงจรตามแนวทฤษฎีใหม่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, สำนักงาน. นโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี พ.ศ. 2551. อุบลราชธานี, 2551.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ทฤษฎีใหม่: มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด. กรุงเทพฯ: สุขุม และบุตร, 2541.
- ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- เปรม ตินสุลานนท์. “บทนำ,” อ้างถึงใน ราศี บุรุษรัตนพันธุ์. ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง. หน้า 10-11. สมุทรปราการ: ภัคธรศ, 2543.
- สมศักดิ์ ลาดี. การศึกษาการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- สุรพล วิริยะบรรเจิด. ภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551.
- อำพล เสนาณรงค์. “การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ,” อ้างถึงใน ราศี บุรุษรัตนพันธุ์. ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง. หน้า 50. สมุทรปราการ: ภัคธรศ, 2542.